

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

LÝ ANH TRÍ

NGHIÊN CỨU VAI TRÒ GIỚI TRONG PHÁT
TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN LỘC BÌNH, TỈNH LẠNG SƠN

LUẬN VĂN THẠC SĨ
PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Thái Nguyên, năm 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

LÝ ANH TRÍ

**NGHIÊN CỨU VAI TRÒ GIỚI TRONG PHÁT
TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN LỘC BÌNH, TỈNH LẠNG SƠN**

Ngành : Phát triển nông thôn

Mã số: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ
PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN MẠNH HÀ

CHỮ KÝ PHÒNG ĐÀO TẠO

CHỮ KÝ KHOA CHUYÊN MÔN

CHỮ KÝ GIÁO VIÊN HƯỚNG DẪN

Thái Nguyên, năm 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong đề tài “ *Nghiên cứu vai trò giới trong phát triển kinh tế hộ gia đình trên địa bàn huyện Lộc Bình, tỉnh Lạng Sơn*” đều được thu thập điều tra, khảo sát thực tế một cách trung thực, đánh giá thực trạng của địa phương nơi nghiên cứu.

Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện nghiên cứu đã được cảm ơn, các thông tin tham khảo trong luận văn đều được trích dẫn và chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày 2 tháng 10 năm 2015

Học viên

Lý Anh Trí

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và nghiên cứu tại huyện Lộc Bình, tỉnh Lạng Sơn. Tôi đã hoàn thành xong luận văn tốt nghiệp của mình. Để có được kết quả này, ngoài sự nỗ lực của bản thân, tôi luôn nhận được sự giúp đỡ chu đáo, tận tình của nhà trường, các cơ quan, thầy cô, gia đình và bạn bè. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới:

Ban giám hiệu Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, ban quản lý đào tạo sau đại học cùng toàn thể các thầy cô đã tận tình giúp đỡ tôi trong suốt thời gian học tập cũng như thời gian hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo **TS. Nguyễn Mạnh Hà** đã tận tình giúp đỡ, hướng dẫn tôi trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ của các cấp ủy, chính quyền cán bộ các ban, cán bộ phòng Thống kê, phòng Nông nghiệp, phòng Tài chính - Kế hoạch huyện Lộc Bình, các xã Đồng Bục, Hữu Khánh, Quan Bản đã tạo mọi điều kiện cho tôi trong suốt thời gian học tập.

Trong thời gian nghiên cứu vì nhiều lý do chủ quan và khách quan cũng như hạn chế về mặt thời gian cho nên tôi không tránh khỏi sai sót. Tôi rất mong nhận được sự đóng góp của các thầy cô giáo để đề tài này được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn.

Thái Nguyên, ngày 2 tháng 10 năm 2015

Học viên

Lý Anh Trí

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở khoa học.....	4
1.1.1. Giới tính và giới	4
1.2. Đặc điểm, nguồn gốc.....	5
1.3. Vai trò của giới.....	6
1.3.1. Nhu cầu giới và bình đẳng giới	7
1.3.2. Định kiến giới.....	8
1.3.3. Nhạy cảm giới	9
1.3.4. Trách nhiệm giới	9
1.3.5. Số liệu có tách biệt giới.....	9
1.4. Phát triển kinh tế hộ gia đình	10
1.4.1. Khái niệm về phát triển và phát triển kinh tế	10
1.4.2. Khái niệm, đặc điểm hộ gia đình, kinh tế hộ nông dân.	10
1.4.3. Giới trong gia đình	13
1.5. Cơ sở thực tiễn	14
1.5.1. Thực trạng và vai trò của giới ở một số quốc gia	14
1.5.2. Chủ trương, chính sách của Nhà nước với sự phát triển của bình đẳng giới và nhận thức giới.....	15
1.5.3. Thực trạng và vai trò của giới trong kinh tế hộ gia đình ở Việt Nam.....	16
1.5.4. Một số nghiên cứu về giới trong gia đình ở một số địa phương của nước ta.....	19
CHƯƠNG 2 ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	23
2.1. Đối tượng, phạm vi và nội dung nghiên cứu.....	23
2.2. Nội dung nghiên cứu	23

2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	23
2.3.1. Phương pháp chọn mẫu nghiên cứu.....	23
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	25
2.3.3. Phương pháp tổng hợp và phân tích số liệu.....	26
2.3.4. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	26
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	28
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội của huyện Lộc Bình, tỉnh Lạng Sơn.....	28
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	28
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	31
3.1.3. Thực trạng chung của các hộ điều tra trên địa bàn huyện Lộc Bình	36
3.1.3.1. Tình hình chung của các hộ nghiên cứu.....	36
3.2. Thực trạng vai trò của giới trong phát triển kinh tế hộ gia đình trên địa bàn huyện Lộc Bình.....	51
3.2.1. Vai trò của giới trong hoạt động sản xuất.....	51
3.2.2. Vai trò của giới trong hoạt động tái sản xuất và hoạt động cộng đồng	55
3.2.3. Giới và vấn đề tiếp cận thông tin khoa học kỹ thuật.....	59
3.3. Một số yếu tố ảnh hưởng đến vai trò của giới trong phát triển kinh tế hộ gia đình.....	66
3.3.1. Yếu tố chủ quan	66
3.4. Đề xuất các giải pháp chủ yếu nhằm phát huy vai trò của mỗi giới trong phát triển kinh tế hộ gia đình trên địa bàn huyện Lộc Bình.....	68
3.4.1. Nâng cao nhận thức của xã hội về vấn đề giới	69
3.4.2. Nâng cao trình độ cho giới.....	69
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	74
1. Kết luận	74
2. Kiến nghị.....	75
2.1. Đối với chính quyền, đoàn thể địa phương.....	75
2.2. Đối với người phụ nữ.....	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	

DANH MỤC CÁC CỤM TỪ VIẾT TẮT

BQ	:	Bình quân
CC	:	Cơ cấu
CCB	:	Cựu chiến binh
CNH	:	Công nghiệp hóa
CNVC	:	Công nhân viên chức
CK	:	Cùng kỳ
HDI	:	Chỉ số phát triển con người
DT	:	Diện tích
ĐVT	:	Đơn vị tính
GDI	:	Gender Development Index - Chỉ số phát triển giới
HĐH	:	Hiện đại hóa
HĐND	:	Hội đồng nhân dân
KH	:	Kế hoạch
KHKT	:	Khoa học kỹ thuật
LĐ	:	Lao động
LĐ - TB&XH	:	Lao động - Thương binh và xã hội
LHPN	:	Liên hiệp phụ nữ
NCT	:	Người cao tuổi
NN & PTNT	:	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
NQ	:	Nghị quyết
NS	:	Năng suất
NST	:	Nhiễm sắc thể
QĐ	:	Quyết định
THCS	:	Trung học cơ sở
THPT	:	Trung học phổ thông
TTg	:	Thủ tướng
TW	:	Trung ương
UBND	:	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Tình hình sử dụng đất của huyện Lộc Bình giai đoạn 2012 - 2014	30
Bảng 3.2: Diện tích, năng suất, sản lượng 1 số cây trồng chính của huyện năm 2014	32
Bảng 3.3: Số lượng gia súc, gia cầm của huyện Lộc Bìnhgiai đoạn 2012-2014.....	33
Bảng 3.4: Tình hình dân số và lao động huyện Lộc Bình năm 2014.....	35
Bảng 3.5: Tình hình chung của các hộ điều tra.....	37
Bảng 3.6: Bình quân lao động và nhân khẩu của các hộ điều tra năm	39
Bảng 3.7: Tỷ lệ dân số theo tuổi và theo giới tính	39
Bảng 3.8: Trình độ học vấn của các thành viên trong gia đình theo giới tính	40
Bảng 3.9: Bình quân đất đai của các hộ	42
Bảng 3.10: Nguồn nước sinh hoạt chủ yếu của hộ gia đình	43
Bảng 3.11: Tài sản sinh hoạt của hộ gia đình	44
Bảng 3.12: Phương tiện sản xuất của hộ	47
Bảng 3.13: Nguồn thu nhập của các hộ	47
Bảng 3.14: Mức độ đóng góp thu nhập của nam giới so với nữ giới.....	48
Bảng 3.15: Tỷ lệ các hộ vay vốn.....	49
Bảng 3.16: Tình hình tham gia của chủ hộ vào các tổ chức, đoàn thể.....	51
Bảng 3.17: Sự phân công lao động trong hoạt động trồng trọt.....	53
Bảng 3.18: Đối tượng thực hiện chính trong hoạt động chăn nuôi.....	55
Bảng 3.19: Đối tượng thực hiện chính trong hoạt động tái sản xuất và hoạt động cộng đồng.....	57
Bảng 3.20: Sự phân công lao động trong các hoạt động khác	58
Bảng 3.21: Giới và vấn đề tiếp cận các nguồn thông tin khoa học kỹ thuật.....	60
Bảng 3.22: Tỷ lệ tham gia các lớp tập huấn của hộ theo giới.....	61
Bảng 3.23: Tình hình quản lý vốn vay của hộ	63
Bảng 3.24: Quyền ra quyết định chính trong các hoạt động.....	65

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Biểu đồ tính bình đẳng trong thừa kế tài sản của giới trong hộ gia đình	38
Hình 3.2. Biểu đồ tỷ lệ các hộ vay vốn	50
Hình 3.3. Biểu đồ tỷ lệ các lớp tập huấn của hộ theo giới	62

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Từ ngàn bao đời nay, phụ nữ bao giờ cũng là bộ phận quan trọng trong đội ngũ đông đảo những người lao động trong xã hội. Bằng lao động sáng tạo của mình, phụ nữ đã góp phần làm giàu xã hội làm phong phú cuộc sống con người, phụ nữ luôn thể hiện vai trò không thể thiếu của mình trong các lĩnh vực đời sống xã hội. Trong lĩnh vực hoạt động vật chất, phụ nữ là một lực lượng trực tiếp sản xuất ra của cải để nuôi sống con người. Không chỉ tái sản xuất ra của cải vật chất, phụ nữ còn tái sản xuất ra bản thân con người để duy trì và phát triển xã hội. Trong lĩnh vực hoạt động tinh thần, phụ nữ có vai trò sáng tạo nền văn hoá nhân loại. Nền văn hóa dân gian của bất cứ nước nào, dân tộc nào cũng có sự tham gia bằng nhiều hình thức của đông đảo phụ nữ.

Ở Việt Nam, phụ nữ chiếm trên 50% dân số cả nước, họ tham gia vào tất cả các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội, an ninh quốc phòng và càng ngày càng thể hiện vị trí và vai trò của mình trong xã hội. Trong suốt chặng đường đấu tranh dựng nước, giữ nước và xây dựng đất nước, lịch sử Việt Nam đã ghi nhận những cống hiến to lớn của phụ nữ. Trong công cuộc đổi mới đất nước của Đảng, họ luôn giữ gìn, phát huy và nêu cao tinh thần yêu nước, đoàn kết, năng động, sáng tạo, khắc phục mọi khó khăn để vươn lên trong học tập, lao động, phấn đấu đạt những thành tích xuất sắc trên mọi lĩnh vực. Trong gia đình, mỗi phụ nữ vừa là người con dâu, người vợ, người mẹ, người thầy của các con, người thầy thuốc của gia đình.

Nhưng ở khu vực nông thôn, tư tưởng “trọng nam khinh nữ” đã ăn sâu vào nếp nghĩ của nhiều người dân dẫn đến tỷ lệ con gái ít được đi học, ít được va chạm nên phụ nữ còn rụt rè, e thẹn khi tiếp xúc, họ chỉ làm việc nhà mà nhiều khi không được tham gia vào công tác xã hội.

Do vậy, để nâng cao tác động của quan điểm giới, thiết thực góp phần tạo lập sự bình đẳng giới, giải phóng phụ nữ trong đời sống xã hội, cần thực hiện một loạt những giải pháp vừa tổng thể vừa cụ thể, vấn đề quan trọng cần xem xét giải quyết đó là sự bình đẳng giới thực sự. Vậy làm thế nào để tạo ra sự tham gia của giới,